

Kiadó-Szerkesztő: Kaskötő István, Kamarás Klára

VII. évfolyam

2008

Kiadványunk hazai és külföldön élő magyar alkotók műveit kívánja eljuttatni a magyarul olvasó közönséghez szerte a világon. Klasszikusok, hivatásos kortárs szerzők művei mellett tehetséges amatőrök munkáit is, megmérettetési lehetőséget teremtve a számukra, mert minden írói törekvése túl végül is olvasója teszi az író igazán íróvá.

"Ad-e hangot az erdőben kidőlt fa, ha senki sem hallja?"



Alapítva: 2002. Minden jog fenntartva.

A korai évek -- 2002-2007 -- anyaga technikai okoknál fogva megőrzésre alkalmatlanok.
A szövegben előforduló elcsúszásokért elnézést kérünk.



nyitó oldal
impresszum
beküldési feltételek
költség hozzájárulás
kapcsolat

Tartalom próza, versek

Baka István: Angyal
Balázs Gyula: A Félelem
Baranyi Ferenc:
Utóirat az evangéliumhoz
Bereg Mária: Vidravas
Bittner János : Az idegen
Bodó Csiba Gizella:
Hajnali elmélkedés
Dénes Móni: Beléd-ringatva
Doros Judit: Karamellás bonbon
Efraim Staub : Nincs visszaút
G.Ferenczy Hanna: Emlékkönyvbe
Jahoda Sándor:
Január fagyos hangulata
Jeney András: Lélek-harang
Kaskötő István: A potyautas
Kisslaki László:
Legyek, kik korán röhögtek
Kobrehel Károly: Suzannának
Komjáti Viktória: Est
Millei Ilona: Tél
Móricz Eszter: Tengertánc
Nógrádi Gábor: Az elrendeltetésről
Prágai Noémi: Hair
Sárközi László:
Egy költőnőnek VIII.
Soós József:
Törékeny, finoman metszett...
Szenti Ferenc: Üvegcsend
T.Ágoston László: A pince
Varga Ibolya: Talán
Verzár Éva:
Az utak az égbe nyúlnak...

elfeledettek

Kafka Margit
Te deum
Petike jár
Fényben
Nem hiszek
A játékszer
Záporos folytonos levél
A gép mellett
Az elso stációnál

Oláh Gábor
Anyám, Hazám
Ne jertek hozzám



Jeney András
Lélek-harang

Hol van a kéz melege? – csak a jéghideg ész tüze lángol;
Szürke betonkoponyán szikkad a szó, meg a szív.
Lenn, a sötétben föld repedez és fönny a harangok,
Félrevert sikolyuk: szélbe szakadt zokogás.
Könnyek fényszemein dögölt varjak marakodnak,
Hüllő rémülete prédamadárra liheg.
Fecske búvik előle, dögkeselyű üti fészket,
Héjasakál turkál csonka fiók tetemén.
Antilopok csordája siratja a régi oroszlánt:
Boldog idő, amikor vadra csak éhe lesett...
Most a fákat is űzik, puszta homoksivatagba;
Üszkös talpuk alatt forr, míg elalvad a vér.
Lábnyomaikból szenny, pokloknak gyomra bugyog fel,
Fullad a Föld, s a kemény sárba zuhan le a Nap.

S rekviemet feketéllnek zöldtemetőben az ágak.
Sírokból üresen kondul a szó, meg a szív.

Ám sírból – s üresen – sem tűri, ha csönd szava kondul:
Tép hát hústömeget, Mount Everest hegyeket
TNT vagy LSD – mindegy – terroratomja.
S van még – lesz? – aki él? Por s hamu mind, ami volt.
Játéklarangokban a póker hangosan ásít,
Tőzsde is unja magát: már csak a lélek a tét.

Szárnyal az elme. Agyvelejéből, lám, mire futja:
Lángszórá hidegek, – zúgnak a gépezetek.
Ketté oszlik a Föld és újabb részek is tova ketté,
Ember társtalanul támad a társra, vadul.

S nincs jaj. Nincs zokszó, kérés ami fültre találna;
Zengő érc muzsikál szívtelenül, süketen.
Szentkönyv, kőiratok is álljt hiába kiátltnak,
Senki se hallja ahol néma a szóban a szív.

Mégis kong a harang... Ég, és ránk omlik a Babel,
Mégis kél a remény, – sárból a napragyogás.
Halkan bár, és szóttalanul megdobb a Lélek;
Hallgasd, lásd a csodát, fogd meg a kéz melegét.
Hagyd, hogy öleljen, mást is öleljen, szóljon a szellel
Benned a csöndüzenet, – s gyógyul a Föld, meg a szív.

Könyvajánló

A
MERCATOR STÚDIÓ
kiadásában megjelent
e-könyvek innen is
nyithatók

Bittner János: Rohanj!
Fetykó Judit:
Az ablakvitéz
G. Ferenczy Hanna:
A kereszt árnyékában
G. Ferenczy Hanna:
Túl a netovábbon
Kamarás Klára:
Letenyei fák
Kaskötő István:
Számadás
Kárpáti Tibor:
Csillagzapor
Sárközi László: Csikágó
Váradai József:
A próbára tett táltos
Verzár Éva:
Tüzet viszek...



Ajánlott Honlapok

Aurin
Fantázia, Irodalom,
Művészet
Baka István Alapítvány
BARÁTOK
Irodalom. Művészet
Digitális Irodalmi
Akadémia
Hetedhétatár
HUMANISTAmozgalom
Irodalmi Rádió
Közkinccs
Litera
Irodalmi Portál
Magyar Elektronikus
Könyvtár
Mercator Stúdió
Elektronikus Könyvkiadó
Másképp látók
Papiruszportál
Táncsics Alapítvány
Tiszatáj

Munkatársaink Honlapjai

Ülök magamban
Végrendelet
gondolatok

Aszalós Sándor
A 100 éves Nyugat

klasszikusaink



Kosztolányi Dezső

Csönd
Háborús fohász az aggokhoz
A nyár
Keserű ének
Ádám
Kártya
Esti megtudja a halálhírt
Európa
Szeptember elején
Költő a huszadik században



Sükösd Péter: Naplemente a Grenelle-n

Batta Eszter
Efraim Staub
Kamarás Klára
Kaskötő István
Kömlyös Attila
Polgár András
Szabolcs Piroska
T. Agoston László
Váradi József
Végh Sándor



Háttérzene:

Faure: Pavane

Londoni Philharmonikus
Zenekar.

Bernard Herrman vezényel.

próza, versek

Szerkesztő, próza: Kaskötő István
Szerkesztő, versek: Kamarás
Klára



Nógrádi Gábor
AZ ELRENDELTESRŐL

Én csak úgy lettem költő,
mint magyar, magyar, zsidó, zsidó,
ideüldöztek, elhajtottak erre,
mint kővé a lomb,
mint kurvává a lányod,
én csak úgy,
megnyomtak, összetörtek,
én csak úgy lettem érzékeny bolond,
hogy erre jöttek a lányok és a tankok,
és rám másztak a lányok és a tankok,
hogy üvöltöztem anyacsöcs után,
meg sors, meg hon, meg az isten után,
s kipusztultak, mire rájuk-találtam.
Én csak úgy lettem verset,
mint az ország szerdát,
hogy belevágta hétfő és a kedd,
begyömösölte Duna-Tisza csontját,
s csüngő bordájú jobbágy-mellkasát
odavonta a pisztolyos vasárnap.
Mert engem is a vascsontvázak vártak,
meg apámnál az ajtók, ablakok.
S Berta, kocsmáját rám hagyhatta volna,
a sok pohárral, meg az asztalokkal.
Az ám az üzlet!
De iszós nagyapáim versre fogtak,



Prágai Noémi
Hair

Ne haragudjak, hogy megszólít - mondja.
Hatvanas éveit taposó csavargó lehet.
Nem haragszom - felelek.
Sokdioptriás okuláréja hatalmasra nagyítja bánatos pillantását.
Csak beszélgetni szeretne. Csak amíg a buszra várunk.
Rendben.
Kérdi, hogy mióta növesztem a szép hosszú hajam.
Mindig is növesztettem - mondom.
Valaha a hosszúhajú lányokat kedvelte. Ne értsem félre.
A feleségének is hosszú haja volt. De meghalt.
Mondom, hogy sajnálom.
Kicsit párás lesz a szemüvege az emlékektől.
Neki szögegyenes haja volt. De meghalt. Kérdi, hogy én bodorítom- e, vagy magától hullámos.
Magától - felelem.
Az az igaz!- sóhajtja. Kérdi, hogy nem akarom - e eladni.
Nevetek.
Nem igazán. Nem szeretnék megválni tőle.
Elgondolkodik.
Pedig jó pénzt fizetnek az ilyesmiért. Ő egyszer eladta.
Még mikor a tévénél dolgozott. Még mielőtt a felesége...
De azután újra megnősült. De elvált. Azóta az utcán él.
Kérdem, hogy mit dolgozott a tévénél.
Világosító volt - feleli zavartan.

s jövő-józan-magam kell adni-venni
alkuszok és kufárok riccsájában,
e történelmi kiárúsításon.
(1968)



Jahoda Sándor
január fagyos hangulata

a Tél deresre húzta
a vidéket
hó-takaró alatt alszik
a tetszhalott Tavasz
most dermesztő szél-leheletből
reszket a ruhátlan erdő
hosszú estéken
a tűzbe vetett tekintet
elhamvadó gyémánt
lesznek majd olyan idők
mikor negyven napig
zokog az ég
szüntelen
aztán a borús felhők
miket fölparálltak utolsó sóhajok
szertefoszlanak
az égen
de fehéres csontváz-csendtől
és komor kripta-homálytól borzong az ember
márciusig



Szentí Ferenc
Üvegcsend

Amikor megállt a csend,
lelőttem a pillanatot -
S a mindenség üvegén
átvilágított a Zene.



Vagy azt szégyenli, hogy „csak” világosító volt, vagy azt,
hogy már nem az.

Igen, ott dolgozott. És volt felesége. Szögegyenes hajjal.
És neki is hosszú haja volt. Váll alá érő, dús, fekete.
Bólogatok.

Ez még a hetvenes évek előtt volt - mondja.

Aztán megkeresték, hogy kellene a haja. A Ruttkai
művésznőnek. Talán ismerem.

Bólintok, hogy persze, hogy ismerem.

Na, neki kellett. Ötezeret adtak érte. Ötezeret! Hogy az
mekkora pénz volt azidőtájt! Eladta. Kopaszra vágták. De
jó pénz volt.

Messziről már látni, hogy jön a busz.

Ő is észreveszi.

Mások is jönnek a megállóba, de nem jönnek a
közelünkbe.

Nem látják, hogy én egy televíziós fővilágosítóval
beszélgetek.

Csak egy koszos csavargót látnak.

Elköszön. Elnézést kér, hogy zaklatott.

Csak beszélgettünk- mondom.

Elmosolyodik, a hajamra néz.

Ne adjam el - mondja. Ő eladta és vele adott mindent.

Ötezerért...



Baranyi Ferenc
UTÓIRAT AZ
EVANGÉLIUMHOZ

Mondád, Uram, hogy ELVEGEZTETETT -
és ez vala egyetlen tévedésed,
Te betöltötted küldetésedet
s mennybe mentél, ránk hagyva az egészet.
A megváltás nem egyszeri kudarc,
de folyamatos megfeszítettetés, mely
- ha tömegesen csődöt mond a harc -
elaprózott ellenpéldákkal érvel.
Utódod nálunk is akadt elég,
ki tüzes trónuson, karóba húzva,
felkötve, holtra verve avagy ép
elméjét vesztve végezé be újra.
Hát így állnak a dolgok, Krisztus Úr.
A messiásnak mondott munkakörben
- mert a világ csak holtakból tanul -
nincs vér szerint egyetlen örökös sem.
(1986)



a vendég

Sükösd Péter
festőművész



**Baka István
Angyal**

A rozsdaszepplős konzervdobozok
nedvedző csikkek papírcafatok
között a fényel drótozott eget
elhagyva tán egy angyal lépeget

az alkony felborított pléhedénye
alatt homály van bárha kásafénye
még csordogál és néhol lámpa gyúl
és ő üveglő szárnyakkal vonul

a rozsdacette konzervdobozok
elázott csikkek szédült mondatok
között de mégis mindenektől távol
akárha jőne száz évvel korábbról

és sűrű egyre sűrűbb a sötétség
micsoda sóvárgás micsoda kétség
rezeg kocsonyás-sárga szárnyain
míg körbejár a park sétányain

még rácsöppen az alkony kásafénye
csillagszilánk hull eszelős szemébe
pokol volt föld menny most mind tófenék
s megtölti géproncs rongy és törmelék
(1984)



**Kaskötő István
A potyautas**

Reggelre megállt a hóhullás, szikrázott a frissen
esett hó a napsütésben. Mínusz nyolc Celsiusot mutatott a
hőmérő a bécsújhelyi Szent Augustin kórház ablakában. A
tízágas kórterem csendes volt, a reggelit már
elfogyasztották a betegek. Flóra nővér, a kedélyes, duci
apáca már végzett a reggeli vízzel, mindent rendben
talált és elshogott, szerinte jöhet az ügyeletes orvos a
sleppjével.

Nagy Jani lemondással vette tudomásul, hogy
Mohácsi odaült az ágya szélére, legszívesebben a francba
küldte volna a szobatársát, de nem volt menekvés.



**Bittner János
AZ IDEGEN**

(R-nek)

Meguntam, hogy csak gürcölök,
eladtam mindenem,
és útra keltem messzire...
Ó, jaj, szegény fejem!

Az égből itt se hull arany
vagy drágakő, ezüst.
A kocsmában, hol dolgozom,
derékig ér a füst.

És Eldorádót sem lelem.
Hiányzik egy barát.
Hajnalban sírva bámulom
szobám sivár falát,

hiába nincs akcentusom,
hiába öltözök
éppúgy, akár az itt lakók –
a régi ösztönök,

szokások, ízek és szavak
mint egy köldökzsinór
kötnének valamihez...,
ami már nincs sehol.

Mert visszavágyok délután,
ahogy lement a nap,
de már indulni nem tudok,
a lelkem itt ragadt.




**Bereg Mária
VIDRAVAS**

Magam számára vagyok csapda,
gondolataimba lettem falazva.
Rám kattant a vidravas,
és csak nézem,
ahogyan elfolyik a vérem.

-- Látod azt két ürgét ott a sarokban? – mutatott Mohácsi a kórterem végébe, - Na, azok az igaziak. Mind a kettőt a Corvin-köz környékéről szedték fel. Hát, ha nem sikerül kihozni őket, akkor most mind a ketto... - és egy nyisszentő mozdulattal a nyakán demonstrálta, hogy mi lett volna a sorsuk.

-- Öregem, azok a fasza gyerekek! Én? Potyautas vagyok. Tiszta szerencse, hogy összeütköztem egy puskagolyóval. Tudod, hogy ez a fehér bugyola mit jelent? - simogatta meg a vastag kötést a bal vállán.

- Soron kívül, ingyen, első osztályú beutazás az USA-ba mint hős szabadságharcos. A legvadabb álmomba se mertem volna rá gondolni egy hónappal ezelőtt. Ez a forradalom, pajtás! Áldja meg az isten, aki az első puskalövést leadta. -- Téged hol lőttek seggbe? 



Sükösd Péter: Delirium



G. Ferenczy Hanna EMLÉKKÖNYVBE

Ne hidd, hogy örökké tart a bánat,
tavasz követi a telet -
az élet visszatér fűbe-fába,
kopár mezőbe, holt virágba,
hogyha a napfény ránevet.

A mag sorsa is csak kín a mélyben,
míg megered a kis gyökér -
de mégis felfelé tör egyre,
éltre, fényre, napmelegre,
küzd, amíg céljához ér.

A rózsza is, míg kibontja kelyhét,
ki sejti fájó kínjait -
míg a bimbóból magát kitépi,
kétség lankasztja, vágy emészti,
- kitárni selymes szirmait.

Az ember is csak akkor lesz ember,
ha tudja, mi a szenvedés -
de kétségek közt, ezernyi gondban
küzd, és bízik a holnapokban,

Kiveszett belőlem a dac.
(Tudom, fogaim épek, -
de vérem édes íze háborgásra
ösztönzi gyomromat,)
Nem rághatom le
gondolataimról magamat.
Vesszen, aki nem életre való!
„Eb ura fakó!” – no lám!...
A delírium tremensnél jobb
a lassan csordogáló
álmot hozó halál.



Efraim Staub Nincs visszaút

Néha úgy érzem, hogy hegymászó vagyok.
Fölöttem csúcs és alattam a mély.
Utamra visszanezni nem merek
és ismeretlen előttem a cél.

Nincs visszaút! Csak menni kell előre,
még akkor is, ha ködbe vész a cél.
Nem tudni még, hogy meddig tart az út,
csak azt, hogy célba érve, a lét végét ér.



Balázs Gyula A Félelem

Palástja az éjjeli égbolt,
Csillagokkal díszített selyem,
Nem is emlékszem milyen rég volt,
Mikor született a Félelem.

Az Édenkert mélységébe tán,
Kígyó-pikkelyek között éledt
S a szörnyű száműzetés után
Felitatták a Szenvedélyek...

...S hányszor emelem fel a fejem
Dühtől mámorosan, részegen,
Őrjöngve s ordítózva néha:

„Bárcsak haltál volna meg ott,
Hol a Teremtő megalkotott,
Te örök átkok anyja – Éva!”





**Moricz Eszter
Tengtánc**

A szél és az óceán
duruzsol a csöndben,
hullámok táncolnak
a kéklő ég alatt.
A város hangja oly
távoli, olyan csöndes.
Olyan halk itt minden, -
ülök a homokon,
ragyog a végtelen. -
Egy édes dallamra
táncot jár egy fénylő
csillagbuborék...
Egyre hevesebb táncba
kezd, felszökell, ragyog,
szikrázik a végtelen.



**Millei Ilona
Tél**

Csábít a Nap. Játékot játszik,
a jég fölszikrázik,
míg az ablakra fagy.

Kemény a tél. Az óvatos holló
betér a városba. Libben a porhó,
ahogy szárnyával fölveri.

S szállnak az apró hópihék,
ezernyi szín, ezüst, sárga, kék,
arany, vörös, fehér. Csodaszép

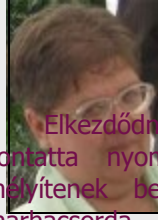
álom, csipkébe fagyott fa, bokor.
Szépség s magány együtt kóborol
a Szigeten, míg az égre feszíti

barkát bontó vágyát titkon valaki.



**T.Ágoston László
A pince**

Nagy öröm volt kiszabadulni a lakótelep betonfalai
közül. Legalább akkora, mint tizenhét év előtt az, hogy
beköltözhetek. No igen, de hát akkor született a Jóska



**Verzár Éva
Az utak az égbe nyúlnak...**

Elkezdődnek valahol lenn a völgyben, ökörszekér
vontatta nyom után a porban, traktorok kerekei
melyítenek bele árkot, esőben púpot tapos rá a
márhacsorda, hegehupásan, de törnek fel egyre
magasabbra, szétágazva jobbra-balra, majd visszatérve a
szekér rajzolta vonalra fel, egyre magasabbra, míg
avarterítő takarja el az állat és ember nyomait...

A házak követik ezt a vonulatot, kapaszkodnak a
kemény talajba, egyre fentebb, egyre magasabban.
Nyáron az erdő közelsége - amibe belevesznek a falu
útjai - a bőség kosarával kecsegtet, mert nem marad
éhes ember egy sem, ha más nem is, de gomba kerül az
asztalra. Télen?! Csak pipálnak a kémények, sóhajtoznak
az ajtók, amikor kibocsátják a bent levő meleget s
találkoznak a kinti hideggel.

Sóhajtoznak az emberek lenn s fenn vonyítanak a
vadak...

Az asszonyt a szekérderekába tették, amit azonban
előtte még megraktak illatos szénával, lefedték paplannal,
pokróccal, letakarták hófehér lepedővel s a ráfekvő
görcsökben vonagló áldott állapotban levő női testet
betakartak subával, reá terítették minden elérhető meleg
holmit.



**Sárközi László
Egy költőnének**

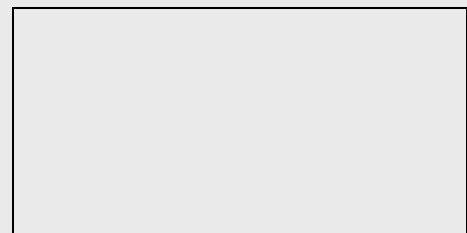
VIII.

...nem értettelek, csak azt láttam – szép vagy,
sőt, gyönyörű és a levegő szétfagy
valamiért körülötted. Rideg,

visszautasító voltál, sziget
köztünk, kínozott kényelmes karosszéked,
nem szóltál semmit, de tudtam, lenézel
minket; szúrtad szemét mindenkinek.

Mondd (- ... -), vajon hogyan van az,
legtávolabb álltál és gyűlöltelek,
te vagy most hozzám mégis legközelebb,
utáltalak s téged akartalak

mindig: mért érintett meg zajtalan,
örökségem, mely útján terelgeti
az embert s amely sose volt emberi...



gyerek, kicsi volt a családnak a másfél szoba. Az új lakásban egy plusz két félszoba volt, étkező, meg világos konyha. Igaz, mindenből egy kicsi, viszont Rácznak jutott egy falatnyi dolgozószoba, meg a gyereknek is volt helye. Ebbe a cserébe fektették az apai örökségét.

Amint öregszik az ember, egyre nehezebben viseli a konfliktusokat. Csendre, rendre, nyugalomra vágyik. Olykor még az asszony zsörtölődése is terhére van, pedig az eltelt évtizedek alatt akár meg is szokhatta volna. Hátha még úgy mellesleg igaza is van... Ennél csak az az idegesítőbb, ha nincs véleménye. Ilyenkor rábólint az ember, és türelmesen megvárja, míg kiengesztelődik. Ez így rendben is volna, de az, hogy még a szomszédasszonyok véleményét is neki kelljen végighallgatnia a sóhajfalakon keresztül... Ez már közelít a mazohizmushoz. Miért sóhajfalak? Mert a sóhajok is áthallatszanak rajtuk. Persze mint mindennek, ennek is megvan az előnye. Például az, hogy a gyereknek nem kellett szexuális felvilágosítást tartani. Nyáron meg, amikor nyitva van minden ablak, a szemközti falak felerősítik a suttogó vallomásokat, a kis kéjes sikolyokat, az ember rögtön húsz évvel fiatalabbnak érzi magát.



Soós József
Törékeny, finoman metszett...

(*Bartók Béla fényképét nézve*)

Törékeny, finoman metszett márvány-arcél.
Szelíd szemének pillantása a töprengő fiúé.
Keze, akár menekülő madár riadtan lebbenő szárnya.

Nézem a képet
szíven üt a Concertó hegedűinek sikoltása.
Hallom:
ujjong a síp,
s jégcsapként peng üveghangon
a cimbalom.

Tudom, hogy ez a zene
egy gyötrődve túlélő fájdalmas végrendelete!

Arcod törékeny, finoman metszett márvány.
Szemednek szelíd pillantása a töprengő fiúé.
Kezed, akár menekülő madár riadtan lebbenő szárnya.



Varga Ibolya
Talán...

Talán útra kelek, tarisznyámba
Hamubasült pogácsát teszek
Mindenkinek integetek

Talán meghívlak vacsorára



Sükösd Péter: Hírnéző Nő



Komjáti Viktória
Est

I.

Vásott árnyakon úszik aléltan az éjjeli pára
Fenn lebegnek velük ott: súlytalanul repülök,
Lám ott távol a nagy csuda szép bizonyosság
Foszladozik: lebegek; porladozik: repülök...

II.

Zárul a szemhéj: zúdul a fájdalom, álmaim úsznak.
Bő koponyámban a hú, isteni drága nedű
Most zuhog át a világ szakadatlan zokogásán,
El nem hallgat a bűn, jajgat a múlt keserűn.



Doros Judit
Karamellás bonbon

Ki kellett meszelni a házat, s kívülről is beszínezní, mert az elmúlt ötven évben a hajdani téglavörös szín már jócskán megfakult. Szégyen az ilyen ház, faluhelyen, pont a főút mellett, még akkor is, ha turisták nem járnak erre felé.

Először a tisztaszobát pakolták ki, rég nem használta már senki. A nagyapjuk itt kapott agyvérzést, húsz évvel ezelőtt, egy őszi hajnalon. Mindenki tudta, hogy igazából a földje okozta a vesztét, a faluvégi búzatábla, amit kisajátítás miatt bagóért elvett a tanács. Akkor jött meg a végzés, s aznap este a férfi különösen szótlan volt. Másnap hajnalban sem szól, csak felült az ágyban, aztán visszahanyatlott. Az orvos azt írta rá a papírra, agyvérzés, pedig a halál igazi oka a föld elvesztése miatti fájdalom volt.

Innen vitték be a nagyanyjukat is a kórházba, neki csak a lába dagadt meg egy kicsit, s a vérnyomás ingadozott, legtöbbször felfelé, de arra senki sem számított, hogy az asszony nem jön vissza ebbe a szobába többet.

Tányérodba mosolyt merek
S azt mondom, megvicceltelek

Talán velem nevensz valahára
Örömkönnyed pereg-pereg
S a világ együtt nevet veled

Talán azt ságom, veled sose lagnék
De másságodért sohasem perellek
Mert ember vagy, azért szeretlek

Talán szűk is olykor ez a hajlék
Most nem a szív parancsol, de az érdek
Ne félj, nem én vagyok, aki mérhet

Talán valamit ajándékba adnék
Gondold át, ha elmentél, kérlek
A törődésem kaptad, ugye érted?

érték lesz, ha én is mennék végleg...



Bodó Csiba Gizella
Hajnali elmélkedés

Nyitott kapu vagyok-e én, vagy
huzatos ház, melyen átjár a szél?
Képes vagyok-e nyitni másokat,
vagy szívem rozsdás, kulcs nélküli lakat?

Tudok-e menni, ha menni kell,
marasztalok-e, aggódva valakiért?
Vagy csak húzom a falakat, másnap lerombolom,
s síráonkozom a romok tetején?

Csak úgy csapódom, mint gazdátlan kutya
ki rúgástól, simogatástól egyformán fél?
Szabadság, vagy szerelem, nem kell választanom,
mi köt, mi old, mi mennyit ér?

Szabadságom már mindenki visszaadta,
szerelem hűséggel nem engem kísér,
csak elmélkedem kicsit még magamról
hogyan épp most? - meg hogy mi végre?

kint vijjogva füttyül a szél!



Kisslaki László
Legyek, kik korán röhögtek

Korán reggel már indultak a tehének a kereszthez.
Mancit is kiengedtem, mert hallottam a főútról a legelni
vonuló marhák böngészését. Alig poroszkát el a csorda,

Öt is a szíve vitte el, de a kórházi papírára azt írták
rá, tüdőembólia.

Szívfájdalmat nem írhattak, a városi orvosok nem
tudhatták, hogy nagyanya szíve nagyapáért fáj, azóta a
szótlan, őszi hajnal óta.

„Még azt sem tudta kimondani, hogy na violám,
Isten veled” – panaszkodott többször is az asszony a
rokonoknak, szomszédoknak, s nem is nagyon beszélt
már másról, csak erről.

Üresen állt a szoba, évek óta. Az egyik unoka ugyan
beköltözött a házba, de inkább a nyári konyhát használta,
ott aludt, evett, s ott nézett tévét is. A festéshez most
összegyűlt a három unoka, a nehéz szekrényeket, súlyos
pohárszékeket csak együtt tudták megmozdítani.

Előbb ki kellett pakolni a fiókokból, rejtett kis
zugokból. Először a patyolat tiszta, henger alakúra sodort
vásznak kerültek elő a szekrény aljából, majd a fekete
ünneplő öltöny, s a hozzá tartozó, még most is fényesen
csillogó fekete csizma. Az asszony bársonyruhái kincstári
rendben sorakoztak a fehér gyolcsingek mögött, s a
fejkendők finoman bújtak meg a vasalt zsebkendők
sorában.

Ezután a pohárszék következett.

A bádogpoharakat ismerték, a porcelán csészéket
azonban most látták először. Az unokák gyakran töltötték
itt a nyarat, mindegyiknek külön bádogpohara volt,
egyiknek muskátlis, másiknak nefelejcses, harmadiknak
egyszerű, fehér. A bordómintás, gazdagon díszített
teáskészlet viszont eddig nem került elő.

– Spring, Adderley's Ltd. England” – betűzte
egyikük a feliratot a csészealj hátulján. – Vajon honnan
volt a mi nagyanyánknak angol teáskészlete? –
morfondírozott félhangosan.

A többiek sem tudták a választ, abban maradtak,
hogy biztosan a háború előtt vette, akkor még voltak
ilyen finom dolgok a közeli városban.

A katonaládában elsárgult iratokat találtak, meg egy
forgatható belsejű tükröt. Kihordták az udvarra a hajlított
hátú székeket, a nehéz, kecskelábú asztalt, a fogasokat,
kalaptartókat, sámlikat és polcokat.

Csak az ágy maradt a szobában, az évek óta
megbontatlan, s tán még nagyszüleik illatát is őrző
paplanokkal, párnákkal, lepedőkkel. Sokáig csak tétován
álltak a szoba közepén, aztán a nagylány megszólalt.

– Majd én.

Először a zöld selyem ágyborítót hengergette le,
aztán a paplanokat hajtogatta össze. Épp a nagyanyja
párnájánál tartott, amikor, mintha kígyó csípte volna meg
a kezét, hirtelen visszahőkölt.

A két fiútestvér kíváncsian nézett rá.

A lány megint benyúlt a párna mögé, s lassan
előhúzta az odarejtett tárgyat.

Egy doboz finom, karamellás bonbont.

Ez volt a kedvencük, s amikor ott nyaraltak, minden
reggel kaptak egy-egy szemet. Sosem kaptak többet, a
nagyanyjuk takarékos asszony volt, számára az édesség
felesleges pénzkidobást jelentett. De az unokái kedvéért
olykor megvett egy-két dobozzal, amit jól beosztott, s így
kitartott egész nyáron.

A lány meghatottan nézte a dobozt, s a testvérei
sem szóltak egy szót sem. Ezt a fajta cukorkát már rég
nem kapni a boltban, beözönlött helyette a rengeteg
multinacionális csoki, keksz és gumicukor.

Kinyitották a doboz, majdnem tele volt még
bonbonnal. Megsimogatták az ismerős, hullámpapíros
belső borítást, ami sokáig megőrizte az édesség

megjött a kisbíró nyakában egy dobbal - azt mindig irigyeltem tőle. - A községi tanács hirdetői! - énekelte, mint egy arab plébános, amelyet láttam már a moziban. Hogy levegőt vegyen a kisbíró, dobolt kegyetlenül egy sort, majd újra nótázva beszélt. Az asszonynépség a kapuk előtt állt és figyelték, hogy mit fognak már megint kidobolni. Ez már nem érdekelt, mivel goromba egy isten barma volt ez a tanácsi ember. Tavaly mikor először láttam, mondtam neki, hogy én szívesen doblok, míg ő énekel, de elküldött. Csúnyán. Erre válaszoltam neki, mer' én se vagyok kutya, de aztán szaladtam.

Odahaza nagypapa már rég befogott, nagymama is fenn ült a bakon. A hordó teli vízzel - lombos ágakkal beborítva - hátul terpeszkedett. Hogy mér' volt a hordó zölddel betakarva? Hát azért, mer' a Vörös Horhón felfelé nagyon meredek és rossz a csapás, s hogy ott a víz ki ne ömöljön. Azért. Ez Dollárnak volt az ivóvize, mer' a fűzi hegyen nem volt víz. Csak bor a pincében. Azt a ló né... itta.



**Kobrehel Károly
Suzannának**

Mint hajnali eget szelő nap világa,
Éjjel sötétjéből viszi fény országba,
Fűrösszön, fűrösszön szemednek sugara
Fogjon át, töltsön be meleg áramlata.

Szívem, lelkem, énem porba hullt alélva,
És bensőd parazsát, gyógyírt hozott lángja
Tüzed tisztogatott, melege épített
Színe és csodája mindentől megvédett.

Te építettél föl romjaimból engem,
Ha körül nem veszel, nem gyógyulok én meg
Áradó szép kútja tiszta szeretetnek
Szemed fényözöne elárasztott, s élek.



frissességét. Pár percre visszatért a gyerekkoruk, nagyanyjuk keze, nagyapjuk tekintete, az ismerős vonások, illatok, hangulatok.

- Kár, hogy nem ehetünk belőle, tíz éve lejárt a szavatossága - szólalt meg végül a legkisebb testvérük, a racionális gondolkodású mérnök. A lány bólintott. Három cukorkát kivett, egyenként celofánba csomagolta őket. Kettőt odaadott a testvéreinek, a harmadikat zsebre tette.

- A dobozt beosztjuk, minden évben másikkunknál lesz - mondta végül, s a másik kettő nem ellenkezett. Folytatták a pakolást, zsebükből a régi, összeszáradt, emlékké zsugorodott bonbonokkal.



**Dénes Mónika
Beléd-ringatva**

Lakótelepi séta
Hazaballag egy néma
Kisdiák

A szürke levegőben
Érzi: az érett illat
Már pezseg

Vörös-sárga levelek
Borzolják érzéseiket
Beremeg

Zöld barna rozsdaveres,
Csiklandó.
Valahol elindul egy
Mozdulat.

Fellángolsz, s elhullasz egy
Nap alatt.
Még a haláloed is
gyönyörű.



[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

elfeledettek

Szerkesztő: Fetykó Judit

Egyetlen művészet sem csupán a nagyokból táplálkozik. Ők sem nőhetnek meg a kisebbek nélkül, az irodalomtörténet folyamatosságát ezek az utóbb kevéssé ismert vagy elismert szerzők tartják fenn.

Közülük válogatunk, hogy kiemeljük őket a feledésből. Legalább a tudat, tudatunk következő „kihagyásáig”.

Bárdos László
irodalomtörténész



BAFFKA MARGIT

1880-1918

TE DEUM

A szívem eláll, ha elgondolom:
Mégis min múltott? Néhány vakeset!...
- Ha egy véletlen bokron fennakad,
Mit ábrándunk ma "törvény"-nek hímez,
Találkozásunk e kis hazában?
Ó, higyjünk, kedves! Nem-hinni baj most!
Mert sok út véres, sok haza sírkert,
Mert más glinglangot szívharang nem tud,
Ha csucsujázza lágy boldogságát; -
Míg zúg a szél kinn, halottak járnak,
Tábori sátor sírlepedőjük,
Millió mártír,... hiába mártír...
- Jaj, higyjünk kedves! Add a kezed most!
Messze az árok... tőled elég volt,
Könnyem elég volt! - - Félúton intett
Kegyelmet néked, veszni indultnak,
Kegyelmet nékem. (Ó, daloljuk most!
"Te deum!" -, csak így érteni ezt meg)
- Hazák és utak felett az Isten.
1918

FÉNYBEN

Tudom, hogy a tavasz nem tart örökké,
Hogy elmúlnak mind a derűs napok,
Hogy a dal, hogy a tavasz idehagynak,
És ősz fejemmel magam maradok.
Zörgő avarban, ködös alkonyattal,
A darvak búcsúzása idején
Ráérek majd jövőik titkát keresni,
S borongva sírni emlékek kódén.
De ki töpreng édes tavaszi reggel
Fagyos pusztákon, hulló levelen, -
Mikor csillámos, szőke napsugárral
Végigragyogja útját a jelen...
1901

NEM HISZEK

Egy fáradt pille ringott haldokolva
Tarlott gallyon, barnás levél alatt.
Sápadt falombok halovány árnyéka
Remegve űzött őszi sugarat.

Nagyon szomorú mese volt az élet.
A fán már útrakészült száz madár.

PETIKE JÁR

Két harcsaszájú, picike jószág,
Butácska, édes gyerektopán,
Tétova, együgyű, - tündéri nessel
Most tipeg átal egy ócska szobán.
- Ébred a szívem játékos kedve,
Elborít hófehér virágosó. -
Amikor látom a kacagásom
Hangosan, édesen csapkod elő.
Sok régi holmin, szürke íráson
Úgy fut, iramlík száz furcsa sugár,
S én ennek is, annak is kiáltani vágyom:
- Tip-top! Megindult. Petike jár!

Még fogja erősen az asztallábat,
És nyitva az ajka és úgy kipirul!
Hős emberi lázzal, tüzes akarással
E rózsarügyecske megállni tanul.
Most, - most! Elhagyja és indul előre,
Hogy csetlik-botlik, mily tévedező!
Tip-top! S aprózva, közbe megállva
Koppan vitézül a törpe cipő.
Már ideér. Most nyújtja a karját.
- "Csak lassan, okosan, Peti fiam!"
S megered szaporán, - elesni nem ér rá,
Előre hajlik - s az ölembe van.

Tetszik a játék. Kezdeti újra.
A karszék mellé kerülök én,
Nagyhosszút lépne, nagyhamar elérne,
S fölbillen szegényke az elején.
Remeg a szája, sírni szeretne,
Szétnéz: sajnálja-é valaki?
Gondolkozik... majd felkél szepegve,
S új erővel fog újra neki.
Rózsaszín ujját előre tartva,
"Tip-top" - így indul óvatosan,
Halkan, selypítve biztatja magát, hogy:
- "Csak las-san! - Okos-san! - Peti fi-am!"

S elnézem hosszan, homályos szemmel,
Borús káprázat száll le reám.
...Tűnnek az évek... Megöregedtem...
Egyedül lakom ócska szobán.
S ím néha erős lépés zaja hallik,
Jön egy daliás, ifjú legény,
- "Te vagy? Mit adjak? Kávét-e? Kalácsot?" -
Tip-top! Öregesen járom körül én.
S míg sok vidám csínyjét, nagy küszködését
Sorra beszéli, kacagva, vígan, -

És mind nekem sacsogota búcsúzóra,
Hogy a nyaram sohsem jön vissza már.

Bealkonyúlt keserves sóhajomra,
És csillagkönnnyel lett tele az ég.
Azon az éjen álmok látogattak,
Oly teli fényvel, mint tán soha még.

Olyan kicsike, szűk volt a szobácskám,
Mégis egész tündérország befért.
- És álmodtam merész, nagy boldogságrul,
Álmodtam nagy, boldogságos mesét.

Álmodtam én már sokszor égiszépet
És mindig fájó szívvel ébredék.
Elég! Álmodni nem akarok többet,
Se húnyt reményeket siratni még.

Tudom: jó majd a józan, szürke reggel
És szomorú lesz. Csupa köd, hideg.
Jöhetne már maga a boldogság is,
Annak se tudnék hinni. Nem hiszek.
1901

Reszketve, ijedten suttogom én el:
- "Csak lassan,
Csak lassan, okosan, Peti fiam!"
1903

A JÁTÉKSZER

Valahol egy szomorú asszonyt
Látott meg Don Juan,
Ki mint a porcellán, fehér volt
És csendes, szóztalan.
Gondolta: Jó volna összetörni!
Megtudni, benn mi van?
A szívében mi van?
Közélbe ment, elnézte-nézte
S a szíve elszorult.
Ráismert! Egyszer ez a bálvány
Már a kezébe volt.
"Egy érintésre vége volna,
Kegyelem néki!" szólt.
- Törött szobrocška volt.
1901

ZÁPOROS FOLYTONOS LEVÉL

Mily sokan vagytok!...
Millió kis katona gázol
Most vérködben, fagyott mocsáron, füstpernyés, fölsebzett úton,
- (A végek vad völgyein át már fújdogál a hideg szél,)
Oly kábán egy-ritmusú léptük, oly egyszínű szürke gúnyájuk!
Élet töméntelene! Durva fölösség porszeme egy-egy,
A szédült sokaságban nem kérdehetik hova, merre?
Csak mennek, bár nem értik, mi sodorja őket, - a tébolyt,
Hogy tűzhelyet, műhelyet hagyva otthoni szokást és gondot,
Járjanak dúlt faluk útján, vérködben, fagyott mocsáron
S ha kiáltanak nekik, öljenek szörnyű robajjal. -
Mert másmezű, másszavú szomszéd ugyanezt műveli velük,
Túl akar jönni, hogy nevezze "enyém"-nek a földet,
(Bár azé örökre a föld, ki túrja s rátapad élete.)
...Nem, nem értik... Ki akarta?... Honnan jött e suta kényszer?
Hogy ember törjön így emberre föld alól lesve mint okos vad,
(Mily jó most a föld vadjának. Kímélik attul a fegyvert
És téli álmod alszik kis párjával csendes odúban.)
Nem értik... Pihenvén néznek a tűzbe és nevetik milyen egyenlők.
Most sárosan, férgesen, fázva, testvérré-fosztva így együtt,
Bár van amelyik könyvre is gondol és hajdani szép muzsikára,
De a baka is "rögényezi magát" és lidércet álmod a lángban
S mind gondol jó asszonyi szóra, meleg asszonyanyás kézre,
...Majd vitatják, kifelé tart-e már a kergült, beteg idő?
Hogy folytatná ki-ki öneltét, mit gyerekkora óta ösmer,
Ám addig szótfogad, mit tegyen, - - húnyt lélekkel megy előre,
Megadja magát, - - ez a legjobb, - - s próbál az életnek örülni.
Részvét elől becsukja szívét, egy gondja van: "Ma még élek!"
Sírtalan temet bajtársat: "Ez hült ki szegény ma, nem én!"

...Jaj, milliányi közös nyomorból ki se látszik a tiéd, szerelmem.

S mily sokan vagyunk.

Millió picike asszony

Sír itthon a párja után, méri gyötrődve az időt,

Ír biztató levelet és könnyje zilálja betűjét,

Lesi a postát: "Jaj, eleven még a kéz, mely írta?"

Asztalnál egy hely üres... és torkán akad a meleg étel,

Keserűn száll özvegyi ágyba: "Mi vackon pihen a másik?"

Majd imádkozik és tervez, ó, hogy terít majd neki asztalt,

Hogy kíméli meg a gondtól, - hogy keresi mindenbe kedvét,

Sohase mond kifogást, engedve hajol szavára,

Körülte lábujjhegyen jár, hogy csenddel gyógyítsa szívét

És feledni, feledni segítsen sok vádas, iszonyú látást.

"Hozd vissza Isten! Csak őt! Ha betegem, kigyógyítom én,

Csak jöjjön, ha csonkán is,... felderítem éltét halálíg,

Ha elrútítva,... nézze tükörbe, szívembe magát,

Elváltozva,... én vissza, volt-magához terelem!

Kis ajándék legyen éltem, hogy neki szenteljem ezentúl!

- Mily jók leszünk ezután; egyszerűek, békések, tűrők!

Ki akad fenn kavicson, ha hegyomlásból szabadult élve?"

- Így beszél ma minden asszony, ki gyötrődve méri az időt,

Hogy elbírhasssa ép ésszel - idegen munkába roskad,

Idegen sebet iral, - hátha lát mégis az Isten?

(Ha nem rejtőz szégyenkezőn most tág ege kárpítja mögé.)

...Jaj, millió asszonyi kín közt ki se ösmerszik asszonyodé...

S mégis... csak te meg én!...

Kiáltom feléd most e zord éjszakán át,

Hogy nincs egyéb mirajtunk kívül és e-kívül nincs egyebünk!

S ha elmúlunk, - kis szemünkkel a világ húnyja be szemét...

Emlékszel?... E nyár havában, ős fórum tört kövei fölött

S az antik szűzek feredője felé kiáltoztuk egymás nevét,

Majd gyönyörű dombok lábján mondtad: "Itt harcoltak hajdan!"

...Álmodtuk-e akkor e rengést? Oly külön voltunk. Csak mi voltunk!

...Társam te, harmóniám, első jó s boldog szerelmem!

Társad én! Harmóniád! Első jó s boldog szerelmed!

Kik tapintva egymás szívét: "Egy matéria!" - szóltunk,

Kik ámulva öleltük egymást: "Szégyentelen ölelés!"

Halld életem! E mai orkán nem történik mivélünk,

Közén-esett vakeset csak, nincs értelme, oka bennünk,

Mi csak egymásnak vagyunk: becsület, élet, adósság!

- Mi próbáltuk s jó nekünk együtt bárhol a földön

S valahol mécszet gyújtottunk, körülünk nyugalom zenélt.

...Tudod-e még a balkont, az olajfás kertre tekintőt?

(A szép hegyváros kőkútja csicsergett a holdfényben alattunk.)

"Most boldog vagyok!" - ott mondtam; te tudod, hogy először mondtam.

Te szeretően betakartál, mert hirtelen zizzent hűvös szél;

És reggelre jött a hír, menned kell, zajlik a világ,

Lavína indul, orkán zúg, delirizál az élet.

(Lásd, szó köztünk maradjon: megmondom, mért volt az egész,

Mert életemben egyszer én: "Boldog vagyok!" - ezt mondtam.)

Ám isteni gögben örök: te, én s a mi egy-pár voltunk;


S már Isten, aki művelte, sem művelheti mássá.

Te messze, - én itt.

Most ugyanazt a holdat nézzük és egymáson pihen a szívünk,
Bár egy percünk se hasonlít, bár hetekig jön tőled a hír,
Bár gázolsz sarat és vért s a téli földre tanyázol,
Bár sírva írok itt most s mellettem bús, üres ágyad.
Mi történhet velünk?..
Megölnek? (Ó, nyügjözi e gyilkot görcsösen virrasztó szerelmem,
Ha percre ellankadnám, tán meglelné drága szíved!)
De régebben vagyunk mi egyek, - tovább is egy a mi útunk...
Tán elmossa képem az idő?... (Hogy szánnálak nélkülem téged!)
De csak egy szót kell majd szólnom, hogy szívemre ösmerjen szíved,
És visszajöjj akárhonnán Solveigod esti dalára!
- Mint pecsétet tettem szívedre magam, mint bélyeget a te karodra,
Mert erős a szeretet, mint a halál, kemény, mint a koporsó
Az igazi szeretet.

1914


A gép mellett

Szikrázó déli verőfényben állt, a nap égetően sütötte a tarkóját, minden vére a cséplőgép ütemére lüktetett és zakatolt a fejében, s torka fájta a sok szúrós pelyvától, amit a levegővel kellett beszívnia. „Most látnák csak az urak, mennyit kell a parasztnak küszködni az ő puha kenyéréért!” – gondolta el ezt a megszokott gondolatát, míg az izzadságot törülte a képéről hasztalan. De azért olyan erőben érezte magát, mint már régóta nem; – otthon, elemében, önérzettől dagadó szívvel. Itt ő az úr most, neki terem a negyvenöt hold prima búzaföld, neki fogad szót ember, állat, az egész messzi belátható, nagy darab lapon. Három hétig, mert ennyi a szabadság! Ő a kisebbik fiú ugyan, de a bátyja orosz fogoly szegény, egy sógor meg a harctéren. Hej, megkóstolta ő is, senki nem hányhatja a szemére, hogy egy bolond szerb golyó istenes-véletlenül ellőtte egy ujját, éppen a fegyverrasz elsütéséhez „nélkülözhetetlen”-t. De tán még azt hiszik, hogy az a „könnyű szolgálat” valami nagy élvezet neki ott a városban: süllyedjen el! hogy ő tán moziba jár, páholyba a mindenféle cafat cselédekkel, avval szórakozik, míg szegény öreg anyja meg a lányhúga tehetetlenkednek itt a gazdasággal!? Deiszen, órá ugyan nem ragasztja a rossz nyavalyáját egy városi jómadár se, megmutatja, ha belégebéd is!... Jó, hisz nincs éppen rossz dolga, nem bántják, megbecsülik; rezervatiszt a gazdája, békeidőn derék bankhivatalnok, családos; ő látja el a háztartásukat hazai liszttel, zsírral ha pénzér is, de tisztát, finomat kapnak így; még az anyjukba’ se ettek olyat, szegények, hónapról hónapra élő, fizetésen nyomorgó pesti nagyságos úr, akiket a féltéséből kifizethetne, ő, a szolgál, a paraszt! 



Az első stációnál

Rendetlen tömegben rohantak egy kővé fagyott szekérúton; kopasz nyírfák gallyai közt gyenge holdsarló bujkált és szikrázó téli csillagok. Botladoztak a trénavágta mély keréknyomokban, megtorlódtak káromkodva; néhányan lecsaptak az ugarföldre, úgy közelebb érni az erdőt. Buckás lapály volt az, kiálló, hegyes kórótövekkkel, felvált, letaposott szerbországi föld, hadjárta szomorú parlag. Gázoltak rajta vak futással; egy vágy, egy akarat a tömérdek egyforma ember. Bebújni, meghúzódni, összeszorulni a jó biztos helyen, avas szalma közt, az otthonos árok meleg piszkában! Pállott verem, férges, emberszag, testvérszag... ő, csak ott volnánk már; idegen föld; mindegy: anyaöl! Az ember ledöglök, és folytatja nyomban, egyvégbe a lelketlen, mély aluvást, melyből felrázták, előpofozták, kihajszolták az imént: egy félórával ezelőtt.

Alig üldözik őket, nagy néha sziszeg a levegő a fülüknél, s csak annál jobban vakít, vadít a bolond szaladásra – ha már benne van az ember. A réten futók közt verseny támad, mintha játszódna. A Bagi fiú jár elöl, kiáltana, de megszakadt a lélegzete, csak visszavigyorog a többire. Furcsa: a keze-lába helyén mintha valami idegen, fagyos kődarabot hajigálna az ember; nem lehet átmelegedni. Valami befagyott pocsolján ügyesen ugrik keresztül; Kujtor Feri, a pajtása belelubickol szegény; így elmarad. Most már győzedelmeskedve erőlködik; a keze fejét jól megüti valami visszafelé csapódó gally... lám, itt a bokrok, már itt az erdő, hála az égnek! S mintha biztonságban volna a ritkás fák közt, lassít, nagyokat fúj, bevárja a kenyerest. Most egymás mellett igyekeznek előre, 



ÉLETRAJZ



Sándor Petőfi: Pirókadót a koppenhágai óceán kikötőben



A Magyar Elektronikus Könyvtár adattárában
több Kaffka mű olvasható.



Hogy ne felejsük, még néhány vers **Oláh Gábertól**

ANYÁM, HAZÁM

Boruljon össze minden alkonyatkor,
Hallgassunk, sírjunk hosszan, óh anyám,
Hazánk és életünk bús alkonyán.

Megtört szemednek tompa tükörében
Másik anyámnak sorsát keresem:
Föltámadásnak ott sincs híre sem.

Így fáj, így vénül, így hal el lassanként
A nagy lombú fa, mely hajnal szakán
Csókját vagy virágát hullatta rám.

Így ül az idők téli hús ködében
Elaggott özvegyként a másik Asszony,
Kinek most álmát tört szívvel virrasztom.

Anyám, hazám, két szívvel kell siratnom
Egy sorsotokat, mely ily fájdalomra:
Kevés egy szívnek könnye, gyásza, gondja.

1919. január



Ülök magamban

Kis hajlékomban üldögélek,
Szakállam a küszöbre nő.
Ott ballag el az ablakom alatt
S be-bekiált a vén Idő.

Ott suhan el az ablakom alatt
Árnyékká vált fiatalságom.
Egyszerre halk szelek zendülnek,
Virágok bomlanak a fákon.

Én nem tudom, mért zokog úgy,
Hogy a szívem is megremeg.
Én nem tudom, mért állnak meg
S mért néznek úgy az emberek.
(1941)

NE JERTEK HOZZÁM

Jönnek hozzám hírem lidérci
Kék lángjától vont emberek,
Bekopognak az ablakomon,
De ajtót nyitni nem merek.

Óh fáj, nagyon fáj rab, fakó, bús
Kunyhóm, hol az ajtósarok
Sír, hogyha fordul, s lomha koldus
Én, volt költő, csak sorvadok.

Ne lépjetek át küszöbömön,
Remete-látó magyarok,
Nem az vagyok már, aki voltam,
Nem vágyom és nem akarok.

Élőhalottként eltemetve
Vaskoporsómat hordozom.
Mint eszelős: saját nevemet
Kiáltozom az alkonyon.

1937. március



VÉGRENDELET

Végrendelet. Ez a ház a bolondok
Napközi szállója legyen, ahol
Piros harisnyát öltének a gondok,
S a fájdalom andalgó dalt dalol.
Kéziratom, amennyi van, tömérdek,
Szegény vakok kályháját gyújtsa lángra.
Sovány hitem hagyom botor kövérnek,
Papé legyen eszméim silány szilánkjá.
Rejtett aranyam mind tolvajra szálljon,
Bútoraimra kalandor tegyen kezét.
Könyvtáramat zilálja hét határon
Ócskás zsidó, ki jajt bajjal fizet.
Kiket majd fölvet bőség, dús vagyon:
Azoknak élő átkomat hagyom.

Aszalós Sándor A 100 éves Nyugat



A kiegyezés és a millennium közötti években a fejlődő polgárság igyekezett kiegyezni a nemességgel és a kiegyezést követően az élet szinte minden területén gyors fejlődés indult meg a gazdasági életben is, a kultúrában is. A polgárság erőteljes kritikát is jelentett a nemesi világ ellen, mert bírálta a polgárosodni már nem képes, dzsentrivé alakuló nemességet. Az irodalomban a megváltozott társadalmi viszonyok új témákat és élményeket hoznak, jellemző erre az időszakra az új költői formák, képek és nyelv keresése. Az új életérzés képviselői a népnemzeti irányt már kisigényűnek, provinciálisnak értékelik. A kialakuló polgári irodalom-költészet szembenállt az avuló dzsentrivilággal és ez főleg Csiky Gergely, Justh Zsigmond, Kiss József, Bródy Sándor munkásságában lelhető fel.

A XIX század-végi polgári irodalom képviselőinek gyakorlati perspektívájuk Adyig és nemzedékéig nem volt, de Reviczky Gyula, és Komjáthy Jenő költészete előrevetítte már egy új, nagy irodalmi korszak eljövételét, amit Osvát Ernő már a 90-es évektől jósolt.

Komjáthy Jenő magyar irodalom legtragikusabb sorsú költői közé tartozik, aki filozófiai költő: eszméssel küzd és a filozófia fogalmiságából sok van a nyelvezetében néha olyan tömören fogalmaz, hogy kétszer is el kell olvasni sorait, ha érteni szeretnénk.

Komjáthy Jenő érzekelte, hogy a látványos társadalmi föllendülés mögött, a társadalmi közmegegyezés látsza mögött hazug eszmeiség, erkölcsi, értékrendbeli zűrzavar húzódik meg. Úgy vélte, akkor szolgálja a magyarság, a magyar kultúra fölemelkedését, ha egyetemes emberi eszméket szólaltat meg magyar nyelven. Így lett Komjáthy Jenő a XIX. századvégi magyar líra egyik megújítója, és költészete mint hid értelmezhető Vajda János és Ady Endre, a romantika és a modernség között. Költészetének jellege élesen különbözött a századvég megszokott hangjától, messze előre mutatott a XX. század lírafelfogása felé és forradalmibb, mint Petőfi után és Ady előtt bárkié.

Reviczky Gyula a magyar szimbolizmus, a modern irodalom korai előfutára volt. A klasszikus nemzeti irodalom Arany Jánossal fejeződik be, és a modern magyar irodalom Reviczky Gyulával kezdődik. Reviczky mellett voltak vele egynagyságú, sőt nála nagyobb költők is, de nyugodtan mondhatjuk azt, hogy az Arany utáni és az Ady előtti magyar költészetnek ő a főalakja.

Komjáthy Jenő és Reviczky Gyula nyomán már az 1880-as években új fejezet kezdődött a magyar költészetben, 1890-ben pedig megindult Kiss József szerkesztésében A Hét, a századforduló legnagyobb hatású lapja. A Hét már a nagyvárossá fejlődő Budapest folyóirata kívánt lenni, s a polgárosult közép rétegek ízlését képviselte. Bár a kor valamennyi jelentős írójától közölt írásokat, elsősorban a fiatalabb nemzedék fóruma volt. Legtöbbet publikáló szerzői Bródy Sándor, Papp Dániel, Thury Zoltán, Heltai Jenő, Krúdy Gyula és a lap munkatársai: Ambrus Zoltán, Bródy Sándor, Gárdonyi Géza, Justh Zsigmond, Mikszáth Kálmán, Molnár Ferenc, Tömörkény István, Tóth Árpád voltak és a szerkesztő Kiss József volt.

A Hét publicisztikai rovata kiváló volt, itt vált a korszak legjelentősebb kritikusrává Ignótus (Veigelsberg Hugó), aki Kiss József buzdítására kezdett el írni és rendszeresen publikált a folyóiratban. Írásaiban az új városias életérzés és kultúra jogáért szállt síkra a konzervatív népies esztétikával szemben. A magyar közvéleményt elsőként Ignótus ismertette meg az impresszionizmus és a szecesszió olyan alapfogalmaival, mint az ízlés, a hangulat és az egyéniség.

A századforduló idején több lapalapítási kísérletet is történt ahol a század első éveitől kezdve egy más ízlés és új szemlélet kapott hangot. Ilyen lapalapítás volt: 1901-ben az Uj Figyelő, melynek indítását Osvát Ernő és Fenyő Miksa szorgalmazta. A lap csak az előfizetések gyűjtéséig jutott. Osvát 1902-ben vette át a Magyar Géniuszt szerkesztését de ez a hetilap csak másfél évig működött. Ezt követően 1905-ben Osvát Ernő kísérletezett Figyelő névvel egy új lappal, melynek célja a nyugat-európai polgári eszme- és művészeti áramlatok népszerűsítése volt Magyarországon. Az 1906-ban indított Szerda pedig pár hétig jelent meg. Ez a három lap, a Magyar Géniuszt, a Figyelőt és a Szerdát annak ellenére, hogy az irodalom kedvelők figyelmét nem voltak képesek felkelteni, az irodalomtörténet mégis feljegyezi ezeket a lapokat, mert szerkesztőségeikben találkozott a Nyugat majdani alapító gárdája.

Ez az alapító gárda a következőkből állt: Osvát Ernő, a rendkívüli szerkesztő egyéniség, akinek tekintélye volt az irodalmi életben, Ignótus, az éles tollú publicista, akit már ismert a közönség és elfogadta őt, majd a higgadt, nagy tudású Schöpflin Aladár, aki józan műbíráló, kritikus volt és véleményét mindenki méltányolta. Ide tartozott még a

közírtben álló író, Ambrus Zoltán, és az alaposan felkészült irodalombarát Fenyő Miksa, aki a Nyugat egyik fő anyagi támogatója, és később szerkesztője volt. Fenyő Miksa azt akarta, hogy a Nyugat a polgári értelmiség lapja legyen és tevékenysége nagymértékben elősegítette a modern magyar irodalom kibontakozását, miközben Ady költészetének harcos támogatója volt. Feltétlen meg kell említeni Gellért Oszkárt és a Nyugat későbbi története szempontjából Hatvany Lajost. A nagy költő Ady Endre, az Új versek kötetével az induló Nyugat legjelentősebb költője lett. Ő hozott új tartalmat és új nyelvet, a közönséget új érzésekre, új hangulatokra és új magatartásra tanította költészetében és publicisztikáiban egyaránt. Ady körül támadt indulatokra is szükség volt ahhoz, hogy minden korábbinál jobban a figyelem középpontjába kerüljön az irodalom. Ady nemcsak első munkatársa volt a lapnak, hanem példaképe, lobogója és reklámja is.

Ignotus 1907. ápr. 17-én a következőket írta Adynak :

„Kedves Bandim, [...] A Figyelőt úgy tervezzük, hogy egyelőre hármunk tulajdona lesz: Fenyőé, Osváté és enyém, ami azt jelenti, hogy valahogy próbálunk pénzt teremteni előzetes költségeire. Fenyő kéthetes, négyéves, politikamentes revue-félének képzelem; ha 1.200 előfizetője van, 50 frt honoráriumot adhat. Én kötöm magam ahhoz, hogy a lap meglegyen; egészen bizonyos vagyok benne, hogy ha csak egy csöppet győzzük böjttel és jó munkával, rövidesen igen elterjed és aktív vállalattá lesz, amely esetre már van kiadó, aki hajlandó felnőtt feltételekkel s további költségekkel átvenni és szerződésben meghatározott évekig fenntartani. Szóval: megéri a fáradságot [...]”.

A folyóirat – mely végül a Nyugat nevet kapta 1908. január 1-jén indult útjára, de az első száma nem 1908 január elsején jelent meg, ahogy címdala hirdeti, hanem 1907 karácsonyán látott napvilágot. A Pesti Hírlap december 24-én adott írt róla, felsorolta a szám szerzőit és szerkesztőit. Néhány nappal később, december 29-én Juhász Gyula már egész cikkben méltatta az első szám tartalmát a Szeged és Vidéke hasábjain.

Az első évfolyam első számának élén Ignotus híres Kelet Népe című esszéje állt, már címe révén utal arra, hogy az új irodalmi szerveződést Széchenyivel és a reformkor hagyományával hozza kapcsolatba.

Az első szám második írása a Torinóban élő Arturo Grafról szólt és Elek Artúr mutatta be az olasz költőt. A lapszámban olvasható Ady Endre Magyar Pimodán című írása, melynek nyitó gondolatsora a magyar európaiságról szól és ezt vallomásoknak nevezte a költő, melyet megkezdeni akar. Ezek a vallomások „nagyon furcsák, nagyon szokatlanok, s Magyarországon, ahol abból élünk, hogy hazudunk egymásnak, példátlanok is.” Ez után olvasható Színi Gyulának a mese „alkonyáról” szóló tanulmánya, melyben a modern próza jellegét próbálta elmagyarázni azoknak, akik nehezményezték a cselekményszerű elbeszélések megfogalmazását, mivel ugymond, "a modern elbeszélők elhanyagolják a mesét".

A lap az irodalmat ismerő emberek számára egyértelműen az irodalmi progressziót jelképezi, ám ez nem kapcsolódott össze társadalmi radikalizmussal. A folyóirat első éveit a politikai óvatosság jellemezte, de a világháború éveiben a Nyugat egész gárdája védelmébe vette a háborúellenes versei miatt támadott Adyt és Babitsot. A lap kizárólagos mércéje a művészi színvonal és az irodalmi érték volt. Sokféle stílust, egyéni hangot, változatos szellemi irányokat bátorított, és megjelenést biztosított számukra, így a szellemi szabadság és függetlenség szimbóluma lett. Szegedy-Maszák Mihály fogalmazta meg a következőket: „Fönntartás nélkül megállapítható, hogy az első évfolyam megteremtette azt a hagyományt, amelynek alapján a Nyugat a nemzetközi látókörű polgári kultúra megteremtőjévé vált.”

A Nyugat eszméje három gondolatra épült: A tehetségek minden feltétel nélkül való felkarolása, az irodalom függetlenségének védelme, és az európai tájékozódású nemzetszemlélet.

Ignotusnak, a Kelet Népe című beköszöntő írása csak összefoglalta ezeket az elveket:

„...legyen szeme a világban való helyzete iránt, legyen mértéke a maga kicsinysége, legyen számítása a maga ereje felől. [...] A nap s az emberiség s a történelem keletről nyugatra tart. Kelet népének is ez az útja, s ha járja: azon nap alatt jár, annak az emberiségnek felese, annak a történelemnek alakítója, mint a legnagyobb nemzetek. Kicsinységében tán nem szabad, hogy viszont lenézze, akik őt lenézik, és nagyon kell szeretnie, akik őt szeretik.”

A Nyugatot gyakran az irodalmi modernitás első képviselőjeként értékelték, de meg kell említeni, hogy a folyóirat azért a magyar irodalmi modernséggel nem azonosítható, mert a modernről vallott felfogása korántsem volt annyira nyitott. Az avantgárd elől lényegében teljesen elzárkózott, nem adott teret az avantgárd alkotások publikálásának, és

kritikai rovata sem árult el különösebb rokonszenvet az újabb irányzatok iránt.

A Nyugat folyóiratnak és a körülötte kialakult irodalmi mozgalomnak Osvát Ernő volt a lelke, spiritus rectora; rendkívüli irodalmi műveltségű, éles látású és itéletű, az írók gyöngéden szerető, finom lelkű, szuggesztív ember. [...] A Nyugat az ő irányítása mellett szellemi egység lett.” – írta Fenyő Miksa, aki a folyóirat alapításáról ezt írja később: „A Nyugat nem légtüres térben jött létre, – vagyis aki meg akarja írni történetét, az nem kezdheti azzal, hogy ekkor és ekkor összeült a Royal-kávéházban Osvát Ernő Fenyő Miksával és a második „fekete-pohárnál” – Osvátnál nyilván a harmadiknál, elhatározták, hogy folyóiratot alapítanak. Nem. A történetírónak messzebbre kell visszanyúlnia, s képet írni azokról a múlt század végén, a század elején megvolt politikai, kulturális és szociális viszonyokról, melyek determinálták a Nyugat létrejöttét, – még ha ez a kép nem is rajzolódott ki teljes világossággal a Nyugat alapítói előtt.”

Kokas Mihály a folyóiratot „valódi irodalmi Parnasszusnak” nevezte és – Ady „fekete zongorájára” is utalva – egy nagy fekete zongorához hasonlította a Nyugatot, „s körülötte ott van mindenki, a kor magyar irodalma”. Ehhez az irodalmi szellemiséghez tartozott többek között Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Karinthy Frigyes, Csáth Géza, Tóth

Árpád, Juhász Gyula, Móricz Zsigmond, Nagy Lajos, Füst Milán, Molnár Ferenc, Szabó Dezső, Szép Ernő, Szomory Dezső, Tersánszky Józsi Jenő;

Szerkesztők, kritikusok: Ignotus, Osvát Ernő, Gellért Oszkár, Miksa, Hatvany Lajos, Schöpflin Aladár, Lukács György (az első nemzedék); Sárközi György, Déry Tibor, Pap Károly, Szabó Lőrinc, József Attila, Illyés Gyula, József, Szerb Antal, Halász Gábor, Németh László, Márai Sándor, a második nemzedék)

A Nyugat harmadik nemzedékéhez tartozott Gelléri Andor Endre, Radnóti Miksa, Zoltán, Bálint György, Jékely Zoltán, Rónay György, Kálnoky László, Képes Géza, Osvát Ernő öngyilkosságáig (1929) lényegében változatlan maradt a szerkesztőség. Majd Móricz kilépését követően 1929-től Oszkár jegyezték a lapot. 1939-től Babits Mihály egyedül szerkesztette a Nyugatot, amely 1944-ben megszűnt. A háború alatt 1941-től 1944-ig Illyés Gyula Magyar Csillag néven vitt tovább a lapot.

Móricz Zsigmond a Nyugat negyedszázados jubileumi ülésén ezt mondta:

"Mikor huszonöt év előtt Ignotus, Osvát Ernő és Fenyő Miksa megalapították a Nyugatot, az irodalmi életünk számára szükséges és aktuális szövet teremtettek meg. Az akkori fiatal generációnak az irodalmi létalapot."

Schöpflin Aladár így irt a Nyugat jelentőségéről: „Nem volt többet a Nyugatnak, mint a nemzeti lelkiállapotát akarta kifejezni, a nemzet minden rétegét a legalsótól a legfelsőig, az egész országot, a nagyvárost luxusával és nyomorúságával, a különböző vidékek kisvárosaival és az alföldi tanyát azzal az emberfajtaival, amely benne él.”

Alighanem a Nyugat a legjelentékenyebb folyóirat a magyar irodalom történetében.

New York kávéház cc. 1900



Aszalós Sándor
2008. január.

klasszikusaink

Szerkesztő: Kaskötő István

Kosztolányi Dezső



1885-1936

Csönd

Lebegj reám, ó csendes némaság,
véresre horzsolt szívemet kötözd be,
ontsd rám a holtak áldott balzsamát!

A zagyva nyelv hangját zavarjad össze,
fullaszd el égő, száraz torkomat,
alélt fejem zsongó, nagy csend fürössze.

Aludjon el a kínzó gondolat,
ónsúlyod égő nyomja vissza mellem,
végsőhajom szelídeden fogadd.

Emlékezet, tudásnak kéje, szellem,
halk ájulatba nyögve vesszen el,
és szó ne keljen boldogságom ellen.

Háborús fohász az aggokhoz

Ti aggok, kik az ablakokban ültök,
s a szemüvegetek vigyázva, lassan
sikáljátok a szarvasbőrrel, s enyves
szemetek elkalandoz a magasban,

ahol a nap dalol, gondolatok ránk,
kik mélybe hörgünk, vérpárázta füstök
sötét gomolyán, lángoló özönben,
s ne rezzenjen meg a haragos üstök

szigorú főtökön, mikor bíraltok.
Kegyetlen aggok, mostoha apáink,
irgalmat esdünk, ifjak, a pokolban,
ne lássatok a jó Ábelbe Káint.

Szűnjön pihegni a beteg kebel,
tűnjön le róla a vér régi mocska,
míg boldogan nagyobb öröm emel.

Sártól szennyes valóm tisztára mosdva
lebegjen a felejtés büvkörén,
s ne bántson a bűn, a sár és a rozsda.

Szent csönd, terítsd palástodat fölém,
fülembé kriptád hallgatása csöng,
s mélységeidből nem nézek föl én:

Oh én fehér sírboltom, tiszta csönd!...



A nyár

A nyár az én szerelmem, érte égek,
halálhozó csókjára szomjazom,
erdőket áldozok szilaj tüzének,
bár ajkam is hervadna el azon.

Görnyedve várom télen a szobámba,
a tűz körül álmodva csüggeteg,
lángóceánját képzeletbe látva,
mely semmivé hamvasztja a telet.

S ha lángszerelme sápadt őszbe vénül,
s zöld pártadísze hullong a fejről,
virrasztom árva, bús menyasszonyom.

Zokogva már hülő keblére fekszem,
s elsírva ottan legnagyobb szerelmem,
sápadt, aszú haját megcsókolom...



Keserű ének

Rövidre nyírnám a hajad,
mint egy vezeklő zárdaszűznek,
hogy engem láss csak és magad.

És megvakítnám a szemed,
ezt a két ledér éji pillét,
mely cifra lámpákhoz lebeg.

És hátrakötném a karod,
hogy csendesen magadba fordulj
és úgy feküdj, mint egy halott.

Akkor borulnék csak reád.
Halott szemed bús éjjelében
ragyogva ölelnék át.



Itélő bírák, szakállas urak ti,
olyanok, mint az öregistent festik,
vén képeken, halljátok a szavunkat,
még reggel van, hadd éljünk mi is estig.

Csak estig éljünk, csendesen megérve,
mint fán az alma, mezőn a kalászkok,
aztán hulljunk le - ó szent, szent az élet -
százszor szent - ezt kiáltjuk megalázott

szívünkéből, ezt ordítjuk, szent az élet,
legyen áldása mindétig mivélünk,
ti sárga aggok, gyeplő-igazítók,
bocsássatok meg most nekünk, hogy élünk,

s itéljétek meg, mily szép a rigó-fütyty
a lármás nyári erdőn, tiszta vízbe
a fürge pisztráng, halvány lány az ágyon,
a vaj, a füge, a piros ribiszke.

Mert szent a föld is, jertek, zengedezzünk,
költők, az élet papjaivá kentek,
gyalázatos, ki káromolni merte,
az élet szent és nincsen nála szentebb.

Felétek nyújtjuk ifjú karjainkat,
ártatlan testünk, árva-árva vének,
húsz-harminc évünket, a mi bűnünket,
hogy szálljon szívetekbe ez az ének.



ÉLETRAJZ

Ádám

Most gyakran gondolok arcodra, Ádám,
én ősapám, mert fáj, hogy létezem
s a nevem: ember. A gond szolgálgyán
feléd lóbázom csüggeteg kezem.

Papagáj, tigris közt csúf emberállat,
kire kövér kenyérfa bólogat,
körömmel vakarod vörös szakállad,
s úgy képzelem, hogy véres a fogad.

Ó, első ember...Ó fájdalmas Kútja...
Te vagy a szennyes óceánnak kútja,
amelyből fájó sorsomat öröklöm.

Bár láthatnálak színről-színre téged,
hogy most, mikor könny, átok és jaj éget,
örjöngve az arcodba vágjam öklöm.



KÁRTYA

Aalberg Cézár szeptemberben szabadult ki a börtönből. Válla megroggyant, kicsit megkopaszodott, a haja a halántékán már deresedett, de porcelán színű arca alig változott. Októberben már együtt lakott a feleségével és a hatéves kisfiával a Nyúl utcában, ahol egy kertre nyíló, tiszta hónapos szobát bérelt. Késő délután "jött haza" Cézár. A felesége - szótlán, sápadt asszony, aki mindig feketében járt - a szobát telerakta tubarózsákkal, melyeknek húsos illata nehezen feküdt a tüdőkre, s valami füledt gyászt és erjedő szomorúságot permetezett szét. A hamiskártyás benyitott. Erre az anya is, a fiú is keservesen sírni kezdett. Cézár lerogyott a nyikorgó díványra. A felesége és a fia ráborult, az arcukat sovány testéhez szorították, mintha halottat siratnának. Órákig alig szóltak pár szót. A férfi mozdulatlanul feküdt a díványon, mint a koporsóban. Az örömnépvonás nedves szomorúságban ázott szét.

Egy hétbe telt, amíg valahogy felocsúdtak. A kisfiú még gyakran sírdogált, az anya még sápadtabb és szótlanabb volt, mint addig, de csakhamar folytatták régi életüket. Cézár korán ment haza, minden este maga vitte fel a hideg felvágottat. Együtt ettek. A nap legnagyobb részében otthon volt. A vidéki város csodálta, mennyi ízléssel és tapintattal bújt el a hamiskártyás az emberek szeme elől.



ESTI MEGTUDJA A HALÁLHÍRT

A sötét dolgozószoba íróasztalán telefon csörömpölt. Már régóta, hosszan jajveszékelt, mint elátkozott lélek, akire nem is figyelnek. Olykor - úgy rémlett - elfáradt és abbahagyta, de később megint csak rázendített, pörölt és csörgött. Ez a kis acélgép itt, a kéziratpapírok és könyvek közé temetve, az egyetlen élőlény volt.

Esti Kornél a hálószobájában aludta a későn fekvők mély, egészségtelen reggeli álmát. Óriási ágya a lepedők és paplanok vitorláival fehér gályaként vonzolta őt, imbolyogva, álmatlanság szirtjei és zátonyai között, álmok különös dagályán. Tegnap hajnali háromkor került ágyba. Sokáig nem bírt elaludni. Most alig lélegzett. Kócos volt, mozdulatlan és sápadt.

Kinyitotta szemét. Először is eltűnő álmainak rongyait vette észre. Egy mondatot hallott, élesen: "Ennek következményeképpen kétségtelenül világossá válik az a tény..." Mint gyakran, mikor lefekvés előtt dolgozott, ezúttal is szavakkal álmodott, fölzaklatott agya a kitarósság törvényénél fogva szavakkal bíbelődött, alvás közben is szavakat mintázott és csoportosított, az álom laza ellenőrzésével, gépiesen és oktondian. Elmosolyodott, mert arra gondolt, mennyire büszke lehetett erre a mondatára álmában.

- Micsoda ronda mesterség is ez - dünnyögte. Beleölelt párnáiba, próbált tovább aludni. De akkor már meghallotta a telefon csörömpölését.



Európa

Európa, hozzád,
feléd, tefeléd száll szózatom a század
vak zűrzavarában,
s míg mások az éjbe kongatva temetnek,
harsány dithyrambmal én terád víg,
jó reggelt köszöntök.

Ó ősi világrész,
te régi, te rücskös, te szent, te magasztos,
lelkek nevelője, illatokat és ízt
szűrő, csodatévő, nagyhomloku, könyves,
vén Európa.

Ha mostoha is vagy, viaskodom érted
és verlek a számmal és csókkal igézek
és szókkal igazlak, hogy végre szeress meg.

Ki téphet el innen,
ki téphet el engem a te kebeledről?
Nem voltam-e mindig hű, tiszta fiad tán?
Kölyökkorom óta nem ültem-e éjjel
lámpám sugaránál tanulva a leckéd,
vigyázva, csodálva száznyelvű beszéded,
hogy minden igéje szívembe lopódzott?

Szeptember elején

A hoszú, néma, mozdulatlan őszi
aranyköpenybe fekszik nyári, dús
játékai közt, megvert Dárius,
és nem reméli már, hogy újra győz.

Köröskörül bíbor gyümölcse ég,
s nem várja, hogy a kedvét töltse még,
a csönd, a szél, a fázó-zöldes ég,
fülébe súg, elég volt már, elég,
s ő bólogat, mert tudja-tudja rég,
hogy ez az élet, a kezdet s a vég.

Nekem se fáj, hogy mindent, ami szép,
el kell veszítenem. A bölcseség
nehéz aranymezébe öltözöm,
s minden szavam mosolygás és közöny.



Költő a huszadik században

Az önimádat büszke heverőjén
fekszem nyugodtan, s a paplanomra sárgán
hull éji villany, nappali verőfény.

Már értik azóta az én gügyögésem,
bármerre vetődjem, sokszáz rokonom van,
bármerre szakadjak, testvérem ezer van.
Nem láttam-e Kölnben a német anyókat
esőbe csoszogni, Párizsba a tündér
francia leányok könnyű szökelését,
Londonban a lordok hajának ezüstjét,
s nem ettem-e, ittam munkásnegyedekben,
családi szobákba lármás olaszokkal?
Nem fáj-e velőmig a szlávok, a sápadt
szlávok unalma, a bánat aranyszín
fáradt ragyogása?
Mind édes-enyéme a népek e földön,
kitágul a szívem, beleférnek együtt.

Fogadjatok engem
ti is szivetekbe,
s ti távoli népek
kürtösei, költők,
pereljetek értünk otthon a mivélünk
perlókkal, anyánkért, s mi tiértetek majd
ittthon perelünk, hogy élhessen anyátok.
Kialtsatok együtt,
Európa bátor szellemei, költők,
hogy gyáva vadállat bújjon el a vackán
és vaksi vakondok fúrjék alagútát.
Daloljatok együtt,
fények, fejedelmek, szellem-fejedelmek,
hogy lélek a várunk, légvár a mi várunk,
ezt rakjuk az égig, kemény szeretetből
és légi szavakból.
Kezdjete elölről építeni, költők,
légvár katonái.



Füst és kávé között henyélek,
mivel a dolgom, végzetem csak annyi,
hogy élek.
Csak annyit érünk, amennyit magunkba,
mit nekem a hazugság glóriája,
a munka.
Mít a csaló próféták csácsogása,
nem alkuszom én semmiféle rúttal,
se a labdákért ordító tömeggel,
se számarányokkal, se Hollywood-dal.
Tőlem locsoghat megváltó igéket
s unalmas örültségeket az ép ész,
nem az enyém a század rongy bohóca,
se a felhőkbe zörgő, bamba gépész.
Nem kell hatalmasoknak úri konca,
s a millióktól olcsó-ócska kegy.
Azt hirdetem, barátim, sok a kettő,
de több az egy.
Recsegjen a múlt s a bárgyú jövő is,
nekem magasabb kincset kell megónom.
Uralkodom tűzhányó kráterén is,
még áll a trónom.
És önmagamot önmagammal
mérem.
Szavam ha hull, tömör aranyból
érem.
Mindegyiken képmásom, mint királyé,
s a peremén
a gőgös írás:
én.



**A Magyar Elektronikus Könyvtár
adattárából.**



Sükösd Péter: A traréz pillangói



Sükösd Péter: Cirkuszi akrobaták

